Oscar Chan Yik Long

Įsivaizduojamoje aukštybėje prijaukintos baimės

Oscaras Chanas Yik Longas – menininkas iš Honkongo, šiuo metu gyvenantis Helsinkyje ir daugiausia kuriantis įvietintas tapybos instaliacijas. Meno populiarinimo portalas „Artnet.com“ neseniai jį įvardijo kaip vieną iš penkių Azijos kūrėjų, naujai apibrėžiančių figūratyvumo sampratą. Tradicinė kinų tapyba tušu, dažnai siejama su idiliškais peizažais, Chanui tampa būdu pažvelgti į žmogaus vidų: baimes, nuojautas, pasąmonės sluoksnius.

BANGUOLĖ ŽALNIERIŪNAITĖ

Oscar Chan Yik Long.
Freska „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“
ir kilimas „Kosminis kiaušinis“

Nuotraukos – iš LNDM archyvo (autorė – Gintarė Grigėnaitė)

Apie šią kūrybos kryptį menininkas pasakoja LNDM Radvilų rūmų dailės muziejuje, kurio erdvėse pirmą kartą pristatoma jo personalinė paroda, kviečianti iš arti patirti Chano kūrybos pasaulį. Ekspozicijos centre – specialiai šiai erdvei sukurta laikina freska „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“, suteikusi pavadinimą visai parodai.

Koks buvo jūsų darbo procesas kuriant šią freską?

Neturėjau jokių eskizų. Atvykau čia prieš dvi ar tris savaites ir tiesiog pradėjau. Kiekvieną dieną ateidavau į salę, užlipdavau ant pastolių ir tapydavau be aiškaus plano. Būdamas Helsinkyje neįsivaizdavau, ką čia piešiu. Tiesiog pasitikėjau procesu – tušu, teptukais. Ateidavau ir stebėdavau erdvę, tarsi bandydamas išgirsti, ką ji man siūlo. Tada reaguodavau tapydamas. Viskas vyko spontaniškai. Jei akis užkliūdavo už kokios nors vietos, pradėdavau nuo jos. Kitą dieną pereidavau į kitą kampą, ką nors padarydavau ir grįždavau atgal. Freska augo organiškai, be spaudimo, neverčiau savęs pirmiausia užbaigti vieną dalį ir tik tada imtis kitos. Manau, viskas vyko labai natūraliai, žmonės gali pajusti mano kūno veiksmus ar judesius net manęs čia nesant. Iš potėpių krypties galima suprasti, kaip tapiau.

Ar teisinga būtų sakyti, kad jūsų kūrybos procesą diktuoja erdvė?

Taip, žinoma. Tai ne pirmas kartas, kai imuosi tokios freskos, tačiau kiekviena erdvė kas kartą kitokia. Esu dirbęs Londone, Honkonge, Pietų Korėjoje – ir kiekviename mieste, konkrečioje vietoje vis kitaip jaučiu, kaip derėtų pradėti darbą. Pats interjeras siūlo tam tikrą istoriją. Tarkime, nusprendžiau vienoje pusėje nutapyti mėnulį, o tada pagalvojau: „Jei čia mėnulis, gal kitoje pusėje turėtų atsirasti saulė?“ Tokie sprendimai kyla iš pačios aplinkos. Kitame interjere, su kita struktūra viskas atrodytų visai kitaip. Tai mane įkvepia. Jei viską suplanuoju iki smulkmenų, pasirengiu eskizus, ši energija blanksta – tarsi sustingstu ir lieka tik įgyvendinti jau nustatytą planą.

Esu girdėjęs, kad Alfredas Hitchcockas – vienas garsiausių kino režisierių, kurio filmus labai mėgstu – filmavimo aikštelėje dažnai nuobodžiaudavo, nes visas scenas būdavo jau nufilmavęs savo galvoje. Jis tiksliai žinojo, kaip atrodys galutinis rezultatas, todėl filmavimas jam tebuvo mintyse susikurtos vizijos perkėlimas į realybę.

Man yra priešingai. Nežinojimas mane įkvepia, nežinau, ką darysiu rytoj ar net po valandos, ir leidžiu tai atrasti pačiai kūrybos akimirkai. Tiesiog pasitikiu erdve, kad ji man ką nors pasiūlys, o aš atsakysiu. Dialogas su vieta iš esmės yra mano darbo metodas ir tai, kaip čia gimsta mano kūryba.

Ar būna tokių erdvių, su kuriomis jums nepavyksta užmegzti ryšio?

Manau, kad šis procesas visada yra iššūkis – ir būtent tai jį daro įdomų, teikiantį energijos. Nemanau, jog egzistuoja per sudėtinga vieta. Klausimas tik vienas: ar man pakanka kūrybiškumo ir ar galiu su ja susikalbėti. O tam reikia laiko. Turiu pabūti šalia, įsiklausyti. Kartais lubas tapau vos valandą, bet prieš tai keturias ar penkias tiesiog sėdžiu bandydamas pajusti aplinką. Dažnai rengdamas parodas noriu, kad pasikeistų žmonių patirtis konkrečioje vietoje. Manau, kad pati ›

Oscar Chan Yik Long, kurdamas freską „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“

Freskos „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“ fragmentas

vieta yra pakankamai įdomi ir gali suteikti daug informacijos, todėl verčiau dirbu kartu su ja, o ne prieš ją.

Kokį ryšį užmezgėte su šia vieta – Radvilų rūmų dailės muziejumi – ir kokią atmosferą jaučiate čia?
Žinau, kad anksčiau šie rūmai priklausė labai turtingai Radvilų giminei, tačiau aš su šia istorija tiesiogiai nedirbu. Neatstovauju šeimai ir nepasakoju jų istorijos. Mano tikrasis ryšys su šia erdve atsirado po pirmos parodos, kurią čia pamačiau – Virginijos Januškevičiūtės kuruotos Algirdo Šeškaus parodos „Nendrės skaitymas“. Jo tapybos ekspozicija sukūrė ypatingą atmosferą. Erdvė nebuvo perkrauta, jis sąmoningai rinkosi vos kelis kūrinius, todėl parodoje buvo vietos tylai ir ramybei. Mane sužavėjo ir tai, kad Šeškus, žinomas kaip fotografas, čia pristatė tapybą. Tai įkvepiantis pavyzdys, nes daug menininkų bijo keisti savo praktiką. Man jis pasirodė drąsus. Nuo tos parodos labai pamilau šią lokaciją – jos tolygų suskirstymą. Aš vis dar laikau save ne itin patyrusiu jaunu menininku, todėl ši vieta atrodo tobula išbandyti skirtingas energijas skirtingose erdvėse. Man patinka ir istoriškumo pojūtis: architektūra, interjeras, tačiau kartu jaučiu daug laisvės interpretuoti. Net grindys iš akmens ir betono primena pradinę mokyklą Honkonge. Tiesiog labai gera čia būti.

Kaip atsirado parodos ir freskos pavadinimas, jį sugalvojote dar prieš atvykstant?
Tiksliai neprisimenu, kaip sugalvojau pavadinimą. Tiesiog daug mąsčiau apie dangų – kas ten vyksta, kas nusileidžia iš viršaus, kas apskritai dedasi virš mūsų. Jis man tapo lyg kryptimi, lyg priminimu, kad žiūrėčiau aukštyn ir bandyčiau įsivaizduoti, kas vyksta ten, aukštai. Šis pavadinimas vedė mane prie to, ką iš tikrųjų norėjau tapyti. O galutinį sprendimą priėmiau jau čia, vietoje.

Kodėl pavadinime „aukštybę“ vadinate įsivaizduojama, jei mes ją matome virš savo galvų?
Pirmiausia tai yra mano paties vaizdinys apie tai, kas vyksta ten, aukštai. Jis kyla iš vaizduotės, tačiau palieku žiūrovams galimybę susikurti savo versiją. Nenoriu visko paaiškinti ar užpildyti kiekvienos spragos, man labiau rūpi sukurti atmosferą ir palikti užuominų, kad kiekvienas galėtų tai priimti savaip.

Kitas dalykas – mano kūryboje dažnai atsiranda baimės ir nerimo tema, ir ją galima įžvelgti kai kuriuose čia matomuose vaizdiniuose. Kai kurios būtybės atrodo šiek tiek bauginamai, bet neaišku, kodėl jos čia ar kas vyksta. Toks neapibrėžtumas

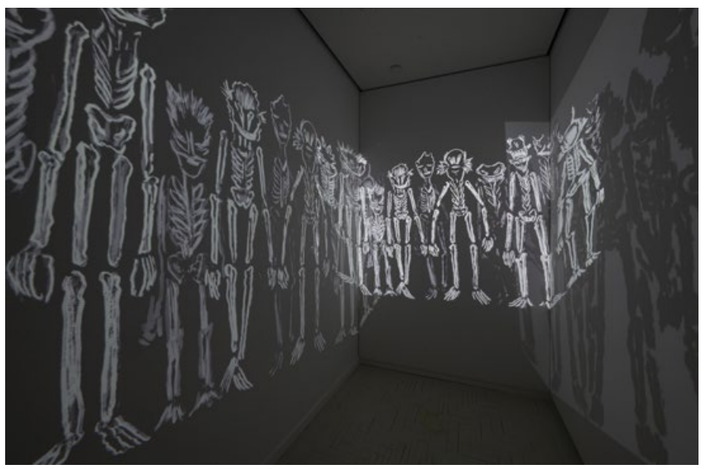

Oscar Chan Yik Long piešinių projekcija „Patruliavimas“

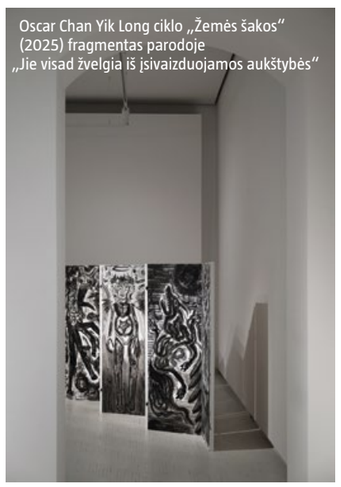

Oscar Chan Yik Long ciklo „Žemės šakos“ (2025) fragmentas parodoje „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“

Nuotraukos – iš LNDM archyvo (autorė – Gintarė Grigėnaitė)

Oscar Chan Yik Long „Žvelgiu į savo paties lavoną“ fragmentas (2025) parodoje „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“

Oscar Chan Yik Long piešiniai iš knygos „Mano kūnas – tai reinkarnavusi populiacija“ (2024) parodoje „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“

Oscar Chan Yik Long piešiniai iš knygos „Mano kūnas – tai reinkarnavusi populiacija“ (2024) parodoje „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“

Oscar Chan Yik Long paveikslai iš ciklo „Taro kortos (Didieji arkanai)“ (2025) parodoje „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“

man svarbus, nes palieka erdvės interpretacijai – žiūrovas pats gali tai iššifruoti.

Čia taip pat daug mitologinių ir religinių motyvų. Pavyzdžiui, centrinė figūra primena drakono, ryjančio žmones ar kitus veikėjus, nasrus – tokį motyvą galima rasti senesniuose pragaro vaizdavimuose. Tokias nuorodas naudoju kaip žaidimo elementus, jungdamas skirtingų kultūrų ir tradicijų įtaką, o ne remdamasis viena tikėjimo sistema. Galiausiai man rūpi kurti atmosferą, o ne vienareikšmę prasmę.

Mitologijos, kuriomis remiatės, kyla ir iš Rytų, ir iš Vakarų tradicijų?
Taip, sakyčiau, jos ateina iš visur. Pavyzdžiui, 2024 m. gruodį lankiausi Japonijoje ir šventyklose mačiau daug lubų freskų bei religinių dekoracijų. Jos mane subtiliai paveikė. Be to, dirbu kinišku tušu, tepu jį tiesiai ant sienos, ir tai tam tikru būdu susiję su ta patirtimi. Tuo pat metu ši architektūrinė erdvė yra labiau vakarietiška, ir tai keičia toną, ypač kalbant apie mano kuriamus padarus ir tai, kaip akcentuoju kontūrus bei formas. Bet man patinka ši dviprasmybė. Žmonės gali tai sieti su savo patirtimis – gal su bažnyčiomis ar kitomis lokacijomis, kurias prisimena. Nebandau nieko įteigti ar primesti savo požiūrio. Tiesiog žaidžiu šiomis nuorodomis ir palieku vietos interpretacijai.

Minėjote, kad baimė ir nerimas jūsų darbuose yra pamatiniai jausmai. Gal galėtumėte pasidalinti, kodėl jus traukia būtent šios emocijos ir kaip tai atsispindi jūsų kūryboje?

Dialogas su vieta iš esmės yra mano darbo metodas.

Manau, kad visą gyvenimą mane lydėjo daug baimės ir nerimo – dar nuo vaikystės, nors niekada iki galo nesupratau, kodėl. Vaikystėje labai bijojau žiūrėti siaubo filmus, įdomu, kad dabar siaubo filmų žiūrėjimas tapo vienu didžiausių mano pomėgių. Manau, šis pokytis įvyko todėl, kad nuolat susidurdavau su savo baimėmis per kūrybą.

Emocijos man labai svarbios. Meilę ir baimę laikau dviem pagrindinėmis jėgomis. Meilė gali suteikti laimės, optimizmo ir šilumos, o baimė gali virsti pykčiu, pavydu ar liūdesiu. Šios emocijos nėra geros ar blogos – iš jų kyla daugelis kitų jausmų. Daug menininkų sutelkia dėmesį į meilę ar grožį, o aš nusprendžiau sutelkti dėmesį į baimę, nes ji atlieka labai svarbų vaidmenį mūsų gyvenime ir priimant sprendimus. Baimė dažnai lemia, kur einame, ko vengiame, kartais netgi to nesuvokdami. Mane domina, kodėl mes bijome – iš kur kyla ta baimė ir ką ji mums nori pasakyti. Per baimę daugiau sužinau apie save ir kitus žmones.

Taip pat manau, kad baimė daug ką paaiškina apie pasaulį. Istoriškai daugelis konfliktų ir karų kyla dėl baimės – baimės prarasti galią, pasitikėjimą ar kontrolę. Šioje parodoje bandau parodyti, kad baimės nereikia vengti. Su ja galime užmegzti kitokį santykį. Skatinu žmones pažvelgti į savo ›

Oscar Chan Yik Long „Vaiduoklių karalius“ (2021) parodoje „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“

baimes ir paklausti savęs, ką jos jiems iš tiesų reiškia. Baimė ne visada yra neigiamas jausmas – kartais ji tampa tarsi bičiuliu, kuris įspėja, primena pasirūpinti savimi ar tiesiog būti atidesniam.

Net fiziškai baimė yra mano darbo proceso dalis. Turiu lipti ant aukštų pastolių, kad galėčiau tapyti ant lubų, dirbu nepažįstamose erdvėse, o kiekviena nauja aplinka kelia nerimą. Tačiau kiekvieną kartą susidūręs su baime – augu. Man baimė nėra jausmas, nuo kurio reikia bėgti, – ji man leidžia judėti pirmyn.

Jūsų kūryboje ryškiai dominuoja figūratyvumas. Ar tai yra centrinė jūsų kūrybos dalis?

Juokinga, bet anksčiau domėjausi, ar gebėčiau kurti abstrakčiau. Ir nors abstrakcijos mano darbuose tikrai yra, mane visada traukė daiktai ir būtybės, kurios turi akis. Todėl jų nuolat atsiranda mano piešiniuose. Akys man itin svarbus kūrybos elementas. Vis bandau suprasti, kaip jas nutapyti taip, kad pažadintų konkrečius jausmus. Akys apskritai yra labai galingas simbolis. Ne vienas filosofas yra tyręs žvilgsnio poveikį. Net gyvūnai – katės ar šunys – nemėgsta tiesioginio žvilgsnio, nes nuo jo pajunta grėsmę.

Man įdomu galvoti apie tai, kas iš tiesų padaro veidą veidu, o figūrą – figūra, ko gali trūkti arba ką būtina pridėti, kad vaizdas būtų atpažįstamas kaip figūra. Šį klausimą vis dar tyrinėju. Ir nors tapau kinišku tušu, tai nereiškia, kad seku kinų tapybos tradicija. Mane domina pats medžiagiškumas – galimybė naudoti priemonę savaip. Tuo pat metu kinų tapyboje daug dėmesio skiriama tam, kaip žiūrovas skaito vaizdą – kaip žvilgsnis juda po paveikslą, tarsi brėždamas maršrutą. Savo sienų tapyboje darau kai ką panašaus: žvilgsnis nuolat keliauja erdve, sekdamas savo kelią.

Nors prie savo kūrinių nepridedate išsamių paaiškinimų, bet sąmoningai nukreipiate žiūrovą.

Nesistengiu nieko pernelyg aiškinti. Parodą lydi kuratoriaus tekstas, bet jame nenurodoma, kaip reikėtų žiūrėti į kūrinį. Patirtis kinta priklausomai nuo fizinio judėjimo, nuo to, kaip eini, kur nukreipi žvilgsnį, kaip keičiasi padėtis erdvėje. Būtent to ir siekiu. Tam tikra prasme skatinu žiūrovus pasižiūrėti žemyn, paskui pakelti akis aukštyn. Visa parodos struktūra yra sudėliota taip, kad nukreiptų žvilgsnį. Pavyzdžiui, paveikslas „Žvelgiu į savo paties lavoną“ kai kuriems žmonėms, jei jie žiūri tik į vieną jo fragmentą, gali pasirodyti kaip senovinis kinų darbas, beveik kaip ilgas ritinys. Tačiau žiūrint iš tam tikro taško, tampa aišku, kad vaizde iš tiesų matyti skeletas.

Kaip jus įkvepia skirtingos erdvės?

Vienai iš šių erdvių turiu 40 piešinių. Pati patalpa gana maža, bet norėjau pakabinti visus 40. Ši idėja kilo po kelionės į Angkorą Kambodžoje. Kai kurios senovinės šventyklos suformuotos kryžkelės principu – viduryje būna patalpa, į kurią karalius įeidavo iš vienos pusės, svečiai – iš kitos, ir jie susitikdavo būtent toje mažoje centrinėje erdvėje. Vienas muziejaus kambarys man sukelia panašų įspūdį – nedidelis, įrengtas centre. Angkore visas tas erdves puošdavo brangakmeniai. Kabindamas daug piešinių arti vienas kito, siekiu, kad žiūrovas pasijustų tarsi įtrauktas į erdvę. Noriu, kad jis atsistotų centre ir apsidairytų aplinkui. Šie darbai iš mano knygos „Mano kūnas – tai reinkarnavusi populiacija“. Knygai sukūriau 88 piešinius, o šie 40 – atrinkti iš tos serijos. Daugelis jų siejasi su skirtingomis kūno dalimis, bet aš to tiesiogiai neaiškinu – leidžiu žiūrovams suprasti savaip.

Knygos idėja gimė tada, kai pradėjau įsivaizduoti, jog kiekviena mano kūno dalis yra žmogus iš mano praėjusių gyvenimų. Gal mano širdis buvo tėvai, skrandis – broliai ir seserys, o žarnos – priešai. Visi jie reinkarnavosi ir tapo mano dalimi, o gal skausmas ar problemos kyla iš neužbaigtų reikalų arba kadaise neišreikšto pykčio. Tad knyga – tarsi kreipimasis į juos.

Išsirinkau 26 kūno dalis, o mesdamas kauliuką nuspręsdavau, kiek piešinių kiekvienai skirsiu ir kas ji buvo ankstesniame gyvenime. Tai buvo lyg žaidimas, kai leisdavau spręsti ir įsivaizduojamai aukštesnei jėgai. Kartais kauliukas rodydavo, kad man svarbi dalis, pavyzdžiui, akys, buvo mano priešai. Tada galvodavau: gerai, vadinasi, turėjo būti priežastis. Tai teikė impulso, kaip jas nupiešti. Toks ir buvo mano darbo procesas.

Dauguma jūsų darbų yra tik juodi ir balti. Ar vengiate spalvų?

Man labai patinka, kaip vienas elementas – šiuo atveju tušas – gali nulemti visą visatą. Priklausomai nuo to, kiek vandens naudoji ar koks sausas yra teptukas, viskas kinta. Viskas gimsta iš vienos medžiagos, ir man tai nepaprastai gražu. Jaučiu stiprų, beveik dvasinį ryšį su medžiaga, net jei negaliu iki galo paaiškinti, kodėl. Kita vertus, darbuose kartais įterpiu ir spalvų, nėra taip, kad jų vengčiau. Pats rengiuosi spalvingai, todėl žmonės dažnai nesusieja mano išvaizdos su mano kūryba. Bet manau, kad žmogus turi daug sluoksnių, ir nejaučiu poreikio visur būti nuoseklus. Visada būti tokiam pačiam man atrodo nuobodu.

Juodas tušas man patinka, nes jis labai neutralus. Spalvos labai su daug kuo asocijuojasi. Pavyzdžiui, rožinė dažnai laikoma moteriška, mėlyna – vyriška, – tokia pačia logika paremti ir kūdikių lyties atskleidimo tortai ar vakarėliai. Šios reikšmės jau įrašytos spalvose ir dažnai apie tai net nesusimąstome. Juoda ir balta, žinoma, taip pat savaip asocijuojasi: juoda gali sietis su tamsa ar depresija, balta – su šviesa ar pozityvumu, ji gali veikti ir kaip tuščias fonas. Tačiau dirbdamas su juoda ir balta galiu labiau sutelkti dėmesį į formą ir siluetą, užuot leidęs spalvai diktuoti emociją. Tušas man suteikia erdvės kurti reikšmes pačiam, o ne perimti jau socialiai nusistovėjusias.

Nors šioje parodoje didžioji dalis jūsų darbų piešiniai, tapyba, yra ir spalvotos skulptūros.

Taip, yra spalvota figūrėlė, mano paties sukurta šimto egzempliorių tiražu. Ją pagaminome kartu su mano Honkongo galerija, bendradarbiaudami su viena Kinijos gamykla. Ji paprastai kuria „Marvel“ figūrėles – Žmogų Vorą, Ernį (*Wolverine*) ir panašius herojus – bet domisi ir meno projektais, tad ši figūrėlė tapo mano pirmuoju bandymu.

Jos prototipas – Kinijos mitologijos veikėjas Džong Kujus (Zhong Kui) – Vaiduoklių karalius. Mane žavi jo istorija: tai buvo puikiai išsilavinęs mokslininkas, laikydamas valstybinį egzaminą pasiekęs aukščiausią rezultatą. Jis turėjo gauti aukštas pareigas, tačiau karalius pasakė: „Tu per bjaurus, aš tavęs nepriimsiu“, – ir jį atstūmė. Įniršęs Džong Kujus rūmuose viešai nusižudė. Kinų mitologijoje teismas vyksta pragare, o ne danguje, kaip Vakaruose. Jei elgiesi gerai – keliauji tolyn, jei blogai – lieki pragare. Kai Džong Kujus ten atsidūrė, Pragaro valdovas pasakė: „Turime tau darbą. Tu toks baisus, kad net dvasios tavęs bijo – gal gali padėti mums jas gaudyti?“ Taip jis tapo Vaiduoklių karaliumi.

Man ši istorija labai įdomi – gal ir todėl, kad anksčiau pats tikrai baiminausi dvasių. Patinka mintis, kad tai, ko aš bijau, irgi ko nors bijo. Nėra jokios aukščiausios tvarkos, kur kas nors būtų virš visų kitų – visi ko nors bijo. Net tos būtybės, kurios gąsdina mus. Lankiausi pas psichologą, nes labai bijojau vaiduoklių ir dvasių. Kartą jis man pasakė: „Net jei vaiduokliai egzistuoja, kodėl manai, kad jie būtinai turi tau pakenkti? Gal jie tavo draugai.“ Tai man atvėrė akis. Mes taip lengvai priimame nuostatas – kas gerai, kas blogai – ir retai susimąstome, kodėl taip galvojame ar kas tai mums įdiegė. Tai mane sudomino. Man įdomi ir mitologija, nes ji nėra užbaigta ar sustingusi. Ji kinta kartu su žmonėmis – galima į ją įnešti naujų prasmių, ir istorijos tęsiasi toliau. Mitologija nuolat keičiasi, šiais laikais ją galime suprasti jau kitaip – kitomis nuotaikomis, kitais vaizdiniais.

Ar todėl savo darbuose drąsiai naudojate skirtingų mitologijų elementus?

Savo kūryboje jaučiuosi kaip kempinė: sugeriu istorijas, vaizdus, nuorodas iš skirtingų mitologijų, siaubo filmų ar dailės. Mitologijų skaitymas ir siaubo filmų žiūrėjimas yra mano hobis, tai darau reguliariai. Nuolat ieškau naujos medžiagos – kartais tai būna vieno meistro paveikslas, sukurtas pagal kokį nors mitą. O kai visų šių sluoksnių prireikia, tiesiog „išspaudžiu“ ir leidžiu jiems tekėti į erdvę kaip mano išraiškos priemonei.

Oscar Chan Yik Long

Man labai patinka, kaip vienas elementas gali nulemti visą visatą.

Savo kūryboje jungiate tradicinę mitologiją su popkultūros nuorodomis – siaubo filmais ar manga. Ar popkultūrą matote kaip savotišką šiuolaikinę mitologiją?

Taip, tikrai. Pavyzdžiui, Japonijoje mitologija aktyviai naudojama kasdieniame gyvenime – reklamoje, televizijoje, animacijoje, mangoje. Daug kas remiasi japonų mitais arba net pasiskolina siužetų iš kitų kultūrų. Kaip jau minėjau, nemanau, kad mitologija turi būti nuobodi ar sustingusi. Ji gali toliau vystytis ir, mano manymu, japonai tai daro labai gerai. Jie išlaiko tradiciją, bet nuolat pasirodo ir naujų elementų, tarp jų ir mitologinių.

Man patinka, kaip viskas nuolat perinterpretuojama ir įgauna naują turinį. Anksčiau mitologija buvo glaudžiai susijusi su religija, bet kartu ji padėjo žmonėms mąstyti apie problemas. Mitologija kelia klausimus, užuot siūliusi galutinius atsakymus. Ir man atrodo, kad būtent tai ir yra esmė.

Paroda „Jie visad žvelgia iš įsivaizduojamos aukštybės“ LNDM Radvilų rūmų dailės muziejuje veiks iki kovo 15 d.

Nuotraukos – iš LNDM archyvo (autorė – Gintarė Grigėnaitė)